

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับเตรียมทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภูมิปัญญานักวิชาการอาวุโสเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาหลักสูตรมาตรฐาน ที่เป็น Intensive Training Program for Educational Resources Development พร้อมทั้งคู่มือการใช้หลักสูตร สำหรับทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานที่มีความพร้อมและ/หรือมีความต้องการที่จะเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้ภูมิปัญญาของนักวิชาการอาวุโสและนำหลักสูตรที่ได้พัฒนาขึ้นไปดำเนินการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาตามข้อกำหนดของหลักสูตรโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้ทั้งการวิจัยเชิงพรรณนาและการวิจัยเชิงทดลองในสภาพการณ์จริง ได้ผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานและการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีข้อสรุปของผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

สรุปผลการวิจัยจากการวิจัยระยะที่ 1 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 1

การวิจัยระยะที่ 1 มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและประมวลข้อมูลเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตร โดยการศึกษาความต้องการที่แท้จริง ศักยภาพและคุณลักษณะที่สำคัญจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/ อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความคิดเห็นของนักวิชาการอาวุโสเกี่ยวกับศักยภาพและคุณลักษณะที่สำคัญ จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา รูปแบบและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่จัดว่าเป็นหลักสูตรมาตรฐานสำหรับพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้ง ศึกษาวิเคราะห์นโยบายการเตรียมความพร้อมทางด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรประมวลสรุปผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัยจากแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งของรัฐและเอกชน

1.1 ความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย ความต้องการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงพอที่จะจัดพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพและคุณลักษณะตามมาตรฐานอาเซียนและมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบประเด็นที่สำคัญที่ชี้ให้เห็นความต้องการของบุคลากรทางการศึกษาที่นำมาสู่การ

พัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ต้องการพัฒนาตนเองเพื่อให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนแกนนำในการจัดการศึกษาสู่อาเซียน ต้องการมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของโรงเรียนพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้ดี พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการจัดการศึกษาสู่อาเซียน และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับความต้องการพัฒนานักเรียน ให้มีทักษะการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์อย่างน้อย 2 ภาษา มีความมุ่งมั่นในการศึกษาและการทำงานมีทักษะชีวิตเพื่อสามารถใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นอย่างปกติสุขให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ใฝ่ดีและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษ และ พัฒนานักเรียนให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

1.2 ศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยประมวลสรุปได้ว่า บุคลากรทางการศึกษามีศักยภาพส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี แต่ยังมีศักยภาพบางประเด็นที่อยู่ในระดับที่ต้องการพัฒนาให้สูงขึ้นเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถใช้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่ใกล้ที่สุดในการสื่อสารกับคนของประเทศนั้นได้ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับคนต่างชาติได้ ความสามารถในการทำวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนการสอนเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถด้านคำนวณและด้านการใช้เหตุผล และ ความสามารถทำการวัดประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานอาเซียน

1.3 คุณลักษณะของบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผลการวิจัยประมวลสรุปได้ว่า บุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่มีคุณลักษณะอยู่ในระดับดี แต่ยังมีบางประเด็นที่อยู่ในระดับที่ยังต้องการการพัฒนา ได้แก่ ความสามารถสร้างเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้กับสถาบันการศึกษาอื่นๆทั้งในและต่างประเทศความสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถใช้ภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนในการสื่อสารอย่างน้อย 1 ภาษา ความสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้มีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานที่กำหนด ความสามารถพัฒนาตนเองในการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ ความสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้

2 สรุปผลการวิจัยจากแหล่งข้อมูลนักวิชาการอาวุโส

2.1 ศักยภาพและคุณลักษณะที่สำคัญ จำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาตามความคิดเห็นของนักวิชาการอาวุโส ผลการวิจัยประมวลสรุปได้ว่า

2.1.1 ศักยภาพที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาอาเซียนผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศักยภาพดังนี้

(1) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ ที่มีลักษณะเฉพาะและแตกต่างจากบริบทของสถานศึกษาที่อื่น เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับบริบทของอาเซียน ซึ่งในการเข้ามาสู่ประชาคมอาเซียนของแต่ละประเทศตามบริบทที่มีความแตกต่างกันทั้งทางด้านทรัพยากรการศึกษา ประวัติความเป็นมาทางการศึกษา ลักษณะการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอน ฉะนั้นมองบริบทของตนเองเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อยแล้วพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทของอาเซียนและในขณะเดียวกัน ต้องคงความเป็นเอกลักษณ์และความเป็นไทยในบริบทของตนเองไว้ด้วย

(2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียนในระดับที่ลึกซึ้งและกว้างเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม รู้ทันการเปลี่ยนแปลง รู้ว่าการเปลี่ยนแปลงจะมีผลกระทบอย่างไรต่อประเทศและคนของเราและเราควรเตรียมรับสถานการณ์อย่างไร ซึ่งต้องเป็นองค์ความรู้ที่เป็นองค์รวม บูรณาการและความรู้รอบ ที่สามารถเชื่อมโยงแนวคิดในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ ตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงอุดมศึกษา มิใช่รู้เพียงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศอาเซียน ควบคู่ไปกับต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ เรื่องราวของประเทศไทยในทุกด้านเช่นเดียวกัน ซึ่งจะนำไปสู่การเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับภาพอนาคตที่พึงประสงค์ของประชาคมอาเซียน และคุณภาพพลเมืองไทยที่จะเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในประชาคมอาเซียนพร้อมทั้งสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ กับการพัฒนาศักยภาพของคนในองค์กรได้

(3) มีทักษะด้านภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ในระดับของการสนทนา เจรจาต่อรอง การจัดทำโครงการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียนตลอดจนเข้าใจภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยเฉพาะผู้ที่ปฏิบัติงานในตะเข็บชายแดนควรต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาของประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย หรือภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียนได้ อย่างน้อย 1 ภาษา

(4) มีทักษะด้านการประชุมนานาชาติระดับสากลเพื่อนำมาปรับใช้กับบริบทของไทย

(5) มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายกับทุกภาคส่วนสามารถพัฒนาความร่วมมือระหว่างประชาคมอาเซียนในด้านการศึกษา แสดงออกจนเป็นที่ประจักษ์แก่สังคม และมีการยอมรับการปรับเปลี่ยนเทคนิควิธีการ เมื่อสถานการณ์แวดล้อมเปลี่ยนไป

(6) มีศักยภาพในการบริหารจัดการที่ดี มีขั้นตอนการทำงานที่โปร่งใส มีความเป็นธรรมาภิบาลบริหารงานบนหลักธรรมาภิบาลสามารถสร้างพลังอำนาจ(Empower)ให้ครู (ทำให้ครูมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง) และพัฒนาครูให้มีขีดความสามารถในการพัฒนา (Empower)นักเรียนให้มีคุณภาพ

(7) มีการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์หรือทิศทางการพัฒนา

(8) มีความสามารถในการสร้างและปรับหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งหลายให้ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

(9) สามารถจัดการเร่งพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้แก่ครูและนักเรียน ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและนักเรียนเกี่ยวกับอาเซียน

(10) มีความสามารถการประยุกต์แผนงานไปสู่ความเป็นรูปธรรม

2.1.2 คุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

(1) มีวิสัยทัศน์ด้านการบริหาร 3 ประการ ได้แก่ การบริหารตนเอง กล่าวคือสามารถที่จะควบคุมตนเองในการทำงานรวมทั้งบริหารเวลาให้มีประสิทธิภาพ การบริหารคน ต้องเลือกใช้คนให้ถูกกับงานมีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารบุคคลากรของตน และการบริหารงานให้เป็นไปตามเป้าหมายสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสมเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด

(2) มีวิสัยทัศน์ด้านภาวะผู้นำเชิงรุก โดยมีทักษะด้านการเจรจาต่อรองอย่างมีกลยุทธ์สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม

(3) ให้ความสำคัญทางด้านภาษาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมเน้นกระบวนการ Learning to know , Learning to do , Learning to be สำคัญที่สุดคือ “Learning to live together”

(4) มีความคิดสร้างสรรค์ มีการวิเคราะห์ วิจัยอย่างเหมาะสมมีการเชื่อมโยงแบบสหวิทยาการและเชื่อมโยงกับโลกแห่งความเป็นจริง

(5) ต้องมีความกระตือรือร้นในการติดตามข่าวสาร บ้านเมืองและประชาคมอาเซียน อย่างสม่ำเสมอ

(6) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วยทุกระดับ และมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประชาคมอาเซียน

(7) มีใจเปิดกว้าง พร้อมรับสังคมหลากหลายวัฒนธรรมในขณะเดียวกันกับที่มีความรักและภูมิใจในชาติ และวัฒนธรรมของตนและมีความทันสมัยและสร้างสรรค์ของวิสัยทัศน์หรือทิศทางการพัฒนางาน และความสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของประชาคมอาเซียน

(8) มีจิตสาธารณะที่มุ่งให้ผลประโยชน์แก่ผู้อื่นมากกว่าตนเอง

(9) มีการกระตุ้นทางปัญญาให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงานการสร้างสรรคของบุคคลากรในโรงเรียน

(10) มีการคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลในที่นี้ไม่ใช่เฉพาะคนที่ด้อยความแตกต่างหมายถึงคนที่มีความสามารถที่แตกต่างกันความหลากหลายในความสามารถและนำทรัพยากรเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถสืบค้นความสามารถของบุคคลากรและทรัพยากรในบริบทตนเองให้เกิดประโยชน์

(11) มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของการเป็นผู้บริหาร เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน

(12) เห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ของพลเมืองทุกประเทศ มิใช่เพียงแต่ประเทศของตนตระหนักถึงการร่วมมือกันเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

2.2 ศักยภาพและคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับครู/อาจารย์ผู้สอนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐาน

2.2.1 ศักยภาพที่สำคัญและจำเป็นสำหรับครู/อาจารย์ผู้สอนมีดังนี้

(1) มีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดสำคัญ (Concept) เกี่ยวกับอาเซียนและประชาคมอาเซียนในระดับที่ลึกซึ้งและกว้าง มิใช่เพียงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียน และสามารถบูรณาการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้

(2) มีความรู้ทางวิชาการทั้งในสาขาวิชาที่สอนและสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่รับผิดชอบสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบตาม subject ประเทศเพื่อนบ้านได้ และสามารถบูรณาการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้

(3) มีความรู้ทางวิชาชีพครู สามารถนำมาประยุกต์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในระดับ concept เน้นการเตรียมรับสถานการณ์อย่างรู้เท่าทัน รู้จุดอ่อน จุดแข็งของตน และพัฒนาตนเองให้พร้อมรับสถานการณ์อย่างชาญฉลาด

(4) มีสมรรถนะในการสอน การบริหารและการปฏิบัติงานในด้านการศึกษา

(5) มีทักษะด้านภาษาอังกฤษในการสื่อสาร สามารถใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนได้

(6) มีความสามารถในการสร้างและปรับหลักสูตรสถานศึกษาและกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งหลายให้ตอบสนองความต้องการในการพัฒนาสู่ประชาคมอาเซียน

(7) มีความพร้อมทางด้านข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ ไม่เฉพาะแต่ในประชาคมอาเซียนแต่ในระดับโลกด้วยและมีความสามารถในการใช้สื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

(8) มีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาแก้ปัญหา และการตัดสินใจ

(9) มีความกระตือรือร้นในการติดตามความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยเตรียมผู้เรียนให้รับสถานการณ์อย่างรวดเร็ว

(10) สามารถติดตามความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลง เพื่อช่วยเตรียมผู้เรียนให้รับสถานการณ์อย่างรวดเร็ว

(11) มีความรู้เท่าทันในสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ สามารถวิเคราะห์และสร้างความกระจ่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดอ่อน จุดแข็ง ของอาเซียนพร้อมทั้งสามารถประยุกต์จุดอ่อน จุดแข็ง ให้เข้ากับบริบทการศึกษาไทย

(12) มีความรู้ความสารถในการประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment)

(13) มีทักษะ ความพร้อม สำหรับการสอนในต่างประเทศหรือนักเรียนต่างชาติ

2.2.2คุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับครู/อาจารย์ผู้สอนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานครู/ อาจารย์ผู้สอนต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

(1) การเป็นแบบอย่างของนักเรียนทั้งในด้านการประพฤติ ปฏิบัติให้เห็นเป็นรูปธรรมทั้งการดำเนินชีวิตและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

(2) มีความเสียสละในการปฏิบัติงานที่มุ่งความสำเร็จ

(3) มีจิตสำนึกต่อเรื่องในท้องถิ่นของตน ของสังคมประเทศชาติ และประชาคมอาเซียน

(4) มีความเป็นครู ความใส่ใจผู้เรียนมีความรับผิดชอบสูงต่อการปฏิบัติงานครู

(5) มีความใฝ่รู้ มุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพตนเองเพื่อพัฒนางานของตนเองอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

(6) มีความเป็นนานาชาติ มีความเป็นมืออาชีพ คุณธรรมจริยธรรม ความรู้ในงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนการทำงานอย่างมีความสุข

2.3 ศักยภาพที่สำคัญและจำเป็นสำหรับบุคลากรสายสนับสนุน ในจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บุคลากรสายสนับสนุนต้องมีศักยภาพดังต่อไปนี้

- (1) มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการนิเทศการศึกษา
- (2) มีความรู้ ความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีในการศึกษา
- (3) มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพ
- (4) มีจิตพร้อมบริการ ซึ่งสำคัญที่สุด เพราะสายสนับสนุนต้องทำงานสนับสนุน ทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียน

2.4 แนวทางการจัดทำหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา ผู้ที่จะต้องรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

ผลการวิจัยประมวลสรุปได้ดังนี้

2.4.1 หลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่ประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(1) ความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับประเทศในอาเซียน พัฒนาการของอาเซียนในเชิงเปรียบเทียบ ครอบคลุมอิทธิพลของต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ผลกระทบที่จะมีต่อประเทศไทยในด้านต่างๆ การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งขอประเทศไทยและประเทศอื่นๆ วิธีการในการรับสถานการณ์อย่างฉลัด

(2) ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้เรื่องอาเซียนนวัตกรรมใหม่ทางการศึกษาและกระบวนการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมต่างๆ โดยมีความหลากหลายในการให้ความรู้เพื่อนำไปสู่แนวทางการสร้างหลากหลายอาชีพ

(3) สาระทางการศึกษาเปรียบเทียบ เช่น หลักสูตรเปรียบเทียบของประเทศในอาเซียน การบริหารเปรียบเทียบ ฯลฯ โดยเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ของแต่ละประเทศ รวมทั้งบทบาทของผู้บริหารต่อการเปลี่ยนแปลงและการจัดการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงกับการจัดการศึกษาในระดับอื่น

(4) การพัฒนาตนเองเพื่อการอยู่รอดและมีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างมีคุณภาพ

(5) มีเนื้อหาในการสร้างความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้บริหารการสร้างความเป็นผู้นำ และทักษะสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยการนำเอา ความรู้เรื่องประชาคมอาเซียนเข้ามาร่วมด้วย

(6) ควรมีหลักสูตรการสร้างความรู้ก่อนโดยใช้วิธีการที่หลากหลายและเฉพาะเจาะจงแก่คนแต่ละแบบผู้บริหารในฐานะเป็นผู้นำในการบริหารโรงเรียนเพื่อให้นำโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

(7) ความรู้ด้านการประเมินและติดตามผลและการนิเทศงานด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสม

(8) ทิศทางการศึกษาไทยเพื่อการแข่งขันและร่วมมือในอาเซียนเพื่อนำไปสู่การจัดการทั้งระบบในสถานศึกษา

(9) ความรู้ในด้านการจัดการเผยแพร่งานวิจัยและนวัตกรรม

(10) ความรู้เรื่องการจัดการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นเนื้อหาที่เป็นเชิงอนาคตเพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาได้ในอนาคต

2.4.2 หลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาครู/ อาจารย์ผู้สอน ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาครู / อาจารย์ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจัดเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่ประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (1) มีเนื้อหาสาระหลักที่ใกล้เคียงกับหลักสูตรพัฒนาผู้บริหาร
- (2) เน้นองค์ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาหลักสูตร เพื่อการพัฒนาการจัดการความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
- (3) เน้นองค์ความรู้เรื่องของการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนหลากหลายวิธีตามเนื้อหาของหลักสูตร
- (4) เน้นการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ การวัด ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย
- (5) เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยการใช้เทคโนโลยีให้เหมาะสมสอดคล้อง

2.4.3 โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรจัดเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่ประกอบด้วยสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (1) เป็นหลักสูตรที่เน้นพัฒนาทักษะ การทำงานการสื่อสารกับผู้อื่น การเสริมสร้างเจตคติในการบริการการบริหารเวลาของงานตนเองซึ่งล้วนแล้วแต่พัฒนาทักษะการทำงานเพราะสายสนับสนุนงานส่วนใหญ่คือบริการหากให้เป็นผู้มีจิตใจรักบริการแล้วก็จะดีและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เพื่อนร่วมงาน
- (2) เน้นเนื้อหาตามแนวโน้มในการประกันคุณภาพ การประเมินคุณภาพการศึกษา ของกลุ่มประเทศอาเซียน

2.5 การดำเนินการนำหลักสูตรมาตรฐานไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่สำคัญและจำเป็นที่สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานในการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมีวิธีการจัดการฝึกอบรมตามหลักสูตร ดังนี้

(1) จัดการฝึกอบรมในรูปแบบที่เน้นการฝึกปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ และปฏิสัมพันธ์ (Interactive Action Learning) เน้นการใช้กลยุทธ์การเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ(Productive Pedagogy)ประกอบด้วยจุดเน้น 4 ด้านคือการพัฒนาคุณภาพด้าน สติปัญญาการรู้คิด (Intellectual quality) การเชื่อมโยงสิ่งที่สัมพันธ์กัน (Connectedness) การ สนับสนุน ส่งเสริม เกื้อกูลกัน (Supportiveness) และการยอมรับความแตกต่างของกันและกัน (Recognition of difference)

ส่วนที่เป็นความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและแนวทางในการจัดการเรียนรู้สู่อาเซียน ให้ ได้รับการอบรมจากผู้รู้ ผู้เชี่ยวชาญ วิทยากร

(2) ส่วนที่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการวางแผนเพื่อดำเนินการนำความรู้ไปใช้ในการ จัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาเซียน ควรใช้การประชุมสัมมนาการอภิปรายร่วมกับคนอื่นการเรียนรู้ จากประสบการณ์ของตัวเองและการเรียนรู้จากประสบการณ์ของคนอื่นจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นใน โรงเรียนจะกระตุ้นให้คิดแก้ปัญหา

(3) ใช้เอกสาร และสื่อเทคโนโลยี ในรูปแบบต่างๆเช่น วิดีทัศน์ ที่รวบรวมเป็นเนื้อหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของอาเซียนและ Version ของเอกสารควรมีมากกว่า 1Versionซึ่งเป็นเรียนผ่านการปฏิบัติ Learning to Active ใช้ ICT base Learning และการเสริมสร้าง คุณลักษณะความเป็นครูทั้งในท้องถิ่น สังคม ประเทศชาติ จนถึงประชาคมอาเซียน

(4) จัดการศึกษาดูงาน ประกอบการฝึกอบรมอย่างเหมาะสม

(5) จัดทำเป็น Model หรือคู่มือ หรือเอกสารที่เป็นหลักการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างกว้างขวาง

(6) พัฒนาเป็น Case หรือเป็น Project ให้บุคลากรได้วิเคราะห์ โดยไม่เน้นการบรรยาย และเน้นการใช้กิจกรรมการฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วม

3 ผลการวิจัยจากแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้บริหารระดับสูงของกระทรวงศึกษาธิการและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประมวลสรุปผลการวิจัยได้ว่า

3.1 นโยบายในการพัฒนาการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งใน ด้านการพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

(1) เพิ่มขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดการค้าเสรีประชาคม อาเซียนโดยเฉพาะด้านการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพและคุณลักษณะตามมาตรฐาน วิชาชีพ โดยร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษา ในการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน ให้มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอ รวมทั้งสอดคล้องตามความต้องการของภาคการผลิตและบริการ

(2) เร่งรัดการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพ และจัดทำมาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากร ทางการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานสากล

(3) มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างโอกาสให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่าง ทัวถึง โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม

3.2 ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้ง ในด้านการพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

(1) ยุทธศาสตร์ การเพิ่มขีดความสามารถของมนุษย์เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคม อาเซียน

- (2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน
- (3) ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม
- (4) ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทุกระดับและทุกประเภท

3.3 แนวทางปฏิบัติในการพัฒนาการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งในด้านการพัฒนาสถานศึกษาและการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา

(1) การรับทราบนโยบายยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการโดยข้อกำหนดจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 16 ที่กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำแผนปฏิบัติราชการของส่วนราชการ โดยจัดทำแผน 4 ปี ที่สอดคล้องกับแผนการบริหารราชการแผ่นดินและต่อมาคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2551 มีมติเห็นชอบแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี แบบ Rolling Plan โดยให้แต่ละกระทรวงปรับปรุงและบูรณาการแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี ของส่วนราชการและหน่วยงานในกำกับของฝ่ายบริหาร

(2) นำมากำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติในหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยจัดทำแผนปฏิบัติราชการ 4 ปี (พ.ศ.2556 - 2559) ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยยึดนโยบายของรัฐบาล และแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2555 – 2558 เป็นกรอบแนวคิดหลัก ผสมผสานกับประเด็นเชิงนโยบายและสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ได้แก่ นโยบายหรือยุทธศาสตร์และเป้าหมายการพัฒนาประเทศ มติคณะรัฐมนตรีหรือประเด็นข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินงาน แผนนโยบายหรือจุดเน้นการดำเนินงานของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งแผนพัฒนาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

(3) วิธีดำเนินการในการทำให้บุคลากรในหน่วยงานรับทราบและนำนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยการเรียกประชุมหารือร่วมกันระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน และการจัดประชุมหัวหน้าส่วนราชการสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน รวมทั้งลงใน Website ของหน่วยงาน จึงทำให้บุคลากรในหน่วยงานได้รับทราบและนำนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางปฏิบัติ ไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

(4) วิธีดำเนินการในการทำให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการนำนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดย จัดตั้งคณะทำงาน (Joint Working Group) การลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการศึกษาทวิภาคีไทย เช่น การลงนามบันทึกความตกลงระหว่างกระทรวงศึกษาธิการแห่งราชอาณาจักรไทยกับกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ว่าด้วยการแลกเปลี่ยนครูเป็นต้น

(5) วิธีดำเนินการในการติดตาม ประเมินผลการทำงานที่บุคลากรในหน่วยงานได้นำนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดย กำหนดเป็นตัวชี้วัดตามเป้าหมายและค่าเป้าหมายของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

(6) การให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือแก่บุคลากรในหน่วยงานในการนำนโยบาย ยุทธศาสตร์และแนวทางไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมโดยให้นักเรียน นักศึกษา ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการเสริมสร้างความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือกับประเทศใน

ภูมิภาค ส่งเสริมการฝึกอบรมในประเทศและต่างประเทศ และสนับสนุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก

(7) ข้อเสนอแนะในการพัฒนา ผู้บริหาร ครู/อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียน ควรจัดโครงการต่อไปนี้

(7.1) โครงการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

(7.2) โครงการส่งเสริมการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

(7.3) โครงการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเอกชนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(7.4) โครงการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและภาษาของกลุ่มประชาคม

อาเซียน

(7.5) โครงการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(7.6) โครงการปฏิรูปหลักสูตร สื่อ และการจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

(7.7) โครงการผลิตและพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

(7.8) โครงการพัฒนาเมืองการศึกษานานาชาติ

สรุปผลการวิจัยระยะที่ 1 นำไปใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 คือการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

สรุปผลการวิจัยจากการวิจัยระยะที่ 2 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อ 2

การวิจัยระยะที่ 2 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรมาตรฐาน พร้อมทั้งคู่มือการใช้หลักสูตรที่มีลักษณะเป็น Intensive Training Program for Educational Resources Development สำหรับทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาในสถาบันการศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานที่มีความพร้อม และ/หรือมีความต้องการที่จะเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจากผลการวิจัยระยะที่ 1 ผลการวิจัยประมวลสรุปได้หลักสูตรมาตรฐาน ที่มีองค์ประกอบและรูปแบบดังนี้

1 ลักษณะของหลักสูตร

เป็นหลักสูตรมาตรฐานที่เป็น Intensive Training Program ที่อิงมาตรฐานการศึกษาอาเซียนและสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยที่สามารถนำไปใช้พัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมเด็กและเยาวชนไทยให้มีศักยภาพและคุณลักษณะตามมาตรฐานอาเซียนและเป็นผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2 องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย

2.1 หลักการและเหตุผลของหลักสูตรแสดงให้เห็นประเด็นสำคัญคือ

(1) ความสำคัญของการศึกษา” ที่เป็นรากฐานของการพัฒนา “คน” และเป็นกลไกการขับเคลื่อนการทำงานของ 3 เสาหลักเพื่อให้บรรลุ วิสัยทัศน์อาเซียน 2020ซึ่งเน้นการเตรียมความพร้อมอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เยาวชนและบุคลากรทางการศึกษาสามารถก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมั่นใจและพร้อมแข่งขันในระดับนานาชาติ

(2) ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกผู้ก่อตั้งประชาคมอาเซียน ได้เร่งพัฒนาในทุกด้าน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างภาคภูมิในปี 2558 โดยรัฐบาลได้ประกาศนโยบายโดยเฉพาะทางด้านการศึกษา

(3) จากแนวนโยบาย ได้มีการดำเนินการพัฒนาตามกรอบนโยบายไปแล้วเป็นบางส่วนแต่ยังไม่ปรากฏผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนที่จะเชื่อมั่นได้ว่าประเทศไทยจะสามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ที่จะแข่งขันและร่วมมือกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่จะเปิดเป็นการศึกษาเสรีในภูมิภาคอาเซียน จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องเร่งพัฒนาทุนมนุษย์ทางการศึกษา หรือทรัพยากรบุคคลทางการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญทั้งการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ

(4) การที่จะพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้นั้นจำเป็นต้องมีเครื่องมือสำหรับการพัฒนา ซึ่งได้แก่หลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพสูงในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพและคุณลักษณะที่สามารถแข่งขันในระดับสากลได้ และจะต้องเร่งดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มภาคภูมิ

2.2 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ประกอบด้วย

2.2.1 วัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถจัดการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียนมีศักยภาพและคุณลักษณะตามเกณฑ์มาตรฐานอาเซียน

2.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ เพื่อให้บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพและคุณลักษณะดังต่อไปนี้

(1) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ตามข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาอาเซียนโดยเน้นในเรื่อง การจัดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพตามศักยภาพของเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

(2) มีทักษะด้านภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ในระดับของการสนทนา เจริญต่อรอง การจัดทำโครงการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างประเทศเพื่อนบ้านในประชาคมอาเซียน รวมทั้งสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอนได้

(3) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการตลาดแรงงานและแหล่งการศึกษาในระดับสูงในกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมในการศึกษาต่อและเข้าสู่ตลาดแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียน

(4) ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ตามข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาอาเซียน เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558

(5) สามารถจัดการจัดการการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ตามข้อกำหนดมาตรฐานการศึกษาอาเซียนโดยเน้นในเรื่อง การจัดหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน

และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน รวมทั้งการพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพตาม ศักยภาพของเด็กและเยาวชนในศตวรรษที่ 21

(6) สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปบูรณาการและ/หรือ ประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 เนื้อหาหลักสูตร

การจัดเนื้อหาหลักสูตร ได้กำหนดเนื้อหาหลักสูตร โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.3.1 เนื้อหาแกนร่วม เป็นเนื้อหาสำหรับบุคลากรทุกกลุ่มในโรงเรียนเพื่อจะได้ศึกษา เรียนรู้และปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อร่วมกันพัฒนาทั้งระบบโรงเรียนเข้าสู่อาเซียน ประกอบด้วย 4 โมดูล คือ

โมดูล 1 เรื่อง ประชาคมอาเซียน และมาตรฐานการศึกษาอาเซียน

โมดูล 2 ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และการใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน

โมดูล 3 เทคโนโลยีเพื่อการบริหารการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน

โมดูล 4 การบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาเป็นโรงเรียนแกนนำสู่อาเซียน

2.3.2 เนื้อหาเฉพาะ เป็นเนื้อหาสำหรับบุคลากรแต่ละกลุ่มเพื่อให้สามารถนำความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงานในหน้าที่หลักของตนให้เกิดประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงในการจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย

เนื้อหาเฉพาะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1 โมดูล คือ

โมดูล 5 การพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เนื้อหาเฉพาะสำหรับครู/ อาจารย์ผู้สอน ประกอบด้วย 1 โมดูล คือ

โมดูล 6 ครูมืออาชีพ ประกอบด้วยความรู้ทางวิชาชีพครู และการประยุกต์ในการจัดการ เรียน การสอน

เนื้อหาเฉพาะสำหรับบุคลากรสายสนับสนุน ประกอบด้วย 2 โมดูล คือ

โมดูล 7 การแนะแนวทางการศึกษาและอาชีพในอาเซียน

โมดูล 8 การพัฒนาตนเองให้มีจิตพร้อมบริการ

เนื้อหาทั้งหมดได้จัดทำในรูปของหน่วยการเรียนรู้ (Module) ที่แต่ละหน่วยการเรียนรู้จะเน้น เนื้อหาหลักของหน่วยการเรียนรู้ นั้น พร้อมทั้งเชื่อมโยงกับหน่วยการเรียนรู้ต่อไป เมื่อผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมได้รับการฝึกอบรมครบทุกหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะมีความรู้ความเข้าใจ เจตคติที่ดี และ สามารถจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูง

2.4 สื่อประกอบหลักสูตร ประกอบด้วยเอกสารและสื่อประสม (Multi media) ตามเนื้อหา ในหน่วยการเรียนรู้ตามหลักสูตร

2.5 แนวทางและวิธีการอบรม เน้นการจัดการอบรมที่เน้นผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็น ศูนย์กลาง ที่ผู้เข้ารับการอบรมจะมีความสุขจากการได้เรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการและเห็นว่าเป็นประโยชน์

อย่างแท้จริง ได้มีส่วนร่วมในการฝึกอบรม ได้ทำงานเป็นทีม ได้ฝึกปฏิบัติจริง และได้เรียนรู้วิธีการที่จะแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการที่จะพัฒนาตนเองต่อไป รวมทั้งได้สร้างเครือข่ายการทำงานด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ที่จะร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของประเทศไทยให้ก้าวหน้าและเป็นที่ยอมรับในภูมิภาคอาเซียนต่อไป

2.6 การวัดสัมฤทธิ์ผลของหลักสูตร เน้นการวัดและประเมินตามสภาพจริงของผู้เข้ารับการอบรมทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล

2.7 วิทยากรผู้ให้การอบรม เป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีความรู้ลึก รู้รอบในเรื่องการศึกษาอาเซียน

สรุปผลการวิจัยระยะที่ 2 ได้หลักสูตรมาตรฐานพร้อมทั้งคู่มือการใช้หลักสูตรที่ได้ตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานในเชิงทฤษฎีแล้ว มีความพร้อมสำหรับการนำไปทดลองใช้ในสภาพการณ์จริง ซึ่งจะดำเนินการวิจัยในระยะที่ 3

สรุปผลการวิจัยระยะที่ 3 เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อ 3 และข้อ 4 ที่กำหนดไว้ว่า เพื่อนำหลักสูตร Intensive Training Program for Educational Resources Development ที่ได้พัฒนาขึ้นไปดำเนินการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาตามข้อกำหนดของหลักสูตรและเพื่อติดตามผลการพัฒนาทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาจากการใช้หลักสูตรมาตรฐานที่พัฒนาขึ้น โดยการประมวลผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรจากการทดลองใช้หลักสูตรมาตรฐานในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน สรุปผลการวิจัยมีประเด็นที่สำคัญ คือ

- 1 ผลการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายหลังการอบรม
- 2 ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันงานของกลุ่มบุคลากรในระหว่างการอบรม
- 3 ผลการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการจัดการเรียนการสอนโดยการฝึกฝนตนเองจากสื่อประสมที่ได้รับจากหลักสูตรฯ
- 4 ผลการประเมินผลกระทบจากการอบรมตามหลักสูตรฯ
- 5 ผลการประเมินหลักสูตร โดยบุคลากรผู้เข้าอบรม

1 ผลการพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ความเข้าใจ และการปฏิบัติในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายหลังการอบรมผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1.1 ระดับศักยภาพด้านความรู้ในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายหลังการอบรมของบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางและสูง ซึ่งแสดงว่าระดับศักยภาพด้านความรู้ในการจัดการศึกษาซึ่งเป็นศักยภาพพื้นฐานในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้นดีขึ้นภายหลังการอบรม

1.2 ระดับศักยภาพด้านการปฏิบัติในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ภายหลังการอบรมแล้ว 5 สัปดาห์ บุคลากรในโรงเรียนที่เข้ารับการอบรมเกือบทั้งหมดได้นำความรู้และประสบการณ์จากการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยในโรงเรียนรัฐบาลจะเน้นในเรื่องการจัดการเรียนการสอน ส่วนในโรงเรียนเอกชนนอกจากเน้นในเรื่องการจัดการเรียนการสอนแล้ว ยังเน้นในเรื่องถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้กับเพื่อนครูเพื่อพัฒนาการเรียน

การสอนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียนและร่วมกับเพื่อนครูในการจัดกิจกรรมอาเซียน หมุนเวียนกันทุก 1-2 สัปดาห์อีกด้วยในส่วนของศักยภาพในการปฏิบัติงานที่พัฒนาขึ้นอย่างชัดเจน ได้แก่ การตั้งคำถามในระหว่างการเรียนการสอนจะเน้นคำถามที่กระตุ้นนักเรียนให้เกิดการคิด วิเคราะห์เกี่ยวกับอาเซียน การติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนอย่างสม่ำเสมอและนำมาเชื่อมโยง เข้ากับการเรียนการสอน การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้จะเน้นการพัฒนานักเรียนให้มีความ สามารถและคุณลักษณะตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมาตรฐานอาเซียน ออกแบบ กิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นกิจกรรมบูรณาการที่สามารถพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถและ คุณลักษณะตามทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ มาตรฐานอาเซียน และ การวางแผนการ จัดการเรียนรู้โดยบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียน ส่วนศักยภาพที่อยู่ในระดับต่ำได้แก่ การร่วมกับ เพื่อนครูในการจัดกิจกรรมอาเซียนหมุนเวียนกันทุก 1-2 สัปดาห์ การสร้างข้อตกลงในชั้นเรียนให้มี การใช้ภาษาอังกฤษในการเรียนการสอนทุกครั้ง ความพยายามสร้างเครือข่ายการเรียนรู้กับโรงเรียน ใน ประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียนเพื่อสร้างโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับนักเรียน และ การ ส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความพร้อมทางครอบครัวได้ เดินทางไปศึกษาดูงานในประเทศสมาชิกอาเซียน เท่าที่สามารถทำได้

บุคลากรส่วนน้อยที่ไม่ได้นำผลการอบรมไปใช้ในการปฏิบัติงาน ให้เหตุผลว่า มีภาระงาน มาก ไม่มีใครทำส่วนใหญ่ก็ทำแบบเดิม ไม่มีเวลาฝึกฝนตนเองมากพอทำให้ไม่เข้าใจเนื้อหาดีพอ และ เห็นว่าสิ่งที่ปฏิบัติมาก่อนเข้ารับการอบรมก็ได้อยู่แล้วไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง

2 ผลการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันงานของกลุ่มบุคลากรในระหว่างการอบรม
ประกอบด้วยผลงาน 2 ชิ้น คือ

(1) ผลการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนเพื่อพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
พบว่า ผู้บริหารและบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียนสามารถร่วมกันวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนที่จะใช้ พัฒนาโรงเรียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ โดยใช้หลักธรรมาภิบาลและหลักการมีส่วนร่วม ในการ จัดทำแผนตามหลักการ ทฤษฎีของการวางแผนอย่างถูกต้องตรงตามที่ได้อภิปรายร่วมกันตามเนื้อหา ของหลักสูตรในโมดูลที่ 1 และ โมดูลที่ 4

(2) ผลงานการวางแผนการจัดกิจกรรมและโครงการสำหรับการจัดการเรียนการสอน และพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ครู/ อาจารย์ของโรงเรียน สามารถวางแผนการจัดกิจกรรมและโครงการสำหรับการจัดการเรียนการสอนและพัฒนานักเรียนให้ มี ความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้เป็นอย่างดี จากความร่วมมือและการสนับสนุนของผู้บริหารและ บุคลากรสายสนับสนุน

3 ผลการพัฒนาศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการจัดการเรียนการ สอน โดยการฝึกฝนตนเองจากสื่อประสมที่ได้รับจากหลักสูตรฯสรุปผลการวิจัยได้ว่าบุคลากรใน โรงเรียนได้พัฒนาด้านทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน โดยบุคลากรส่วนใหญ่ฝึกฝนตนเอง ตามวิธีการที่นำเสนอไว้ในสื่อ (แผ่นซีดี โมดูล 2) ตามขั้นตอนที่ระบุไว้เมื่อมีโอกาสพบชาวต่างชาติ จะ สื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมั่นใจและไม่รู้สึกอายในการชมภาพยนตร์หรือเรื่องราวต่างๆทาง ทวีที่จะเลือกรับฟังเสียงภาษาอังกฤษแทนการฟังเสียงภาษาไทย ได้ขอให้ผู้บริหารโรงเรียนให้การ สนับสนุนการฝึกทักษะภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น เช่นการจัดหาสื่อสำหรับการฝึกทักษะภาษาอังกฤษ ให้กับบุคลากรในโรงเรียน และได้ฝึกฝนภาษาอังกฤษด้วยการนำความรู้และทักษะจากการฝึกฝน

ตนเองจากสื่อ (แผ่นซีดี โมดูล 2) มาใช้ในการสื่อสารกับนักเรียนในโรงเรียนเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษให้กับนักเรียน

4 ผลการประเมินผลกระทบจากการอบรมตามหลักสูตรฯ

4.1 ผลการประเมินผลกระทบจากการอบรมตามหลักสูตรฯที่เป็นผลกระทบต่อตัว

บุคลากร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลกระทบจากการอบรมที่สำคัญ ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนเพิ่มมากขึ้น เกิดความตระหนักในความรับผิดชอบว่าในการพัฒนาโรงเรียนและนักเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้นเป็นความจำเป็นของประเทศและไม่ได้ทำให้เกิดความตระหนักในความรับผิดชอบว่า ในการพัฒนาโรงเรียนและนักเรียนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้สำเร็จได้นั้นบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องร่วมมือกันทำอย่างจริงจัง มองเห็นเป้าหมายของการพัฒนานักเรียนเข้าสู่อาเซียนว่าต้องมีความสามารถและคุณลักษณะตามมาตรฐานอาเซียนและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มองเห็นวิธีการจัดการเรียนการสอนในการพัฒนานักเรียนเข้าสู่อาเซียนว่าต้องมีความสามารถและคุณลักษณะตามมาตรฐานอาเซียนและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายในการพัฒนาการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างกระจ่างชัดเจน และ มีความภาคภูมิใจที่ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนเข้าสู่อาเซียน ซึ่งจัดว่าเป็นงานสำคัญของชาติ

4.2 ผลการประเมินผลกระทบจากการอบรมตามหลักสูตรฯที่เป็นผลกระทบต่อนักเรียน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนได้ระบุว่ามีผลกระทบค่อนข้างมาก และผลกระทบมากที่สุด คือ นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในเรื่องราวเกี่ยวกับอาเซียนได้ดีขึ้น นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนเพิ่มมากขึ้นนักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มมากขึ้น นักเรียนมีความสนใจที่จะเดินทางไปศึกษาหรือท่องเที่ยวในประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มมากขึ้น (ถ้ามีโอกาส) และ นักเรียนมีศักยภาพละคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาอาเซียนเพิ่มมากขึ้น

5 ผลการประเมินหลักสูตร โดยบุคลากรผู้เข้าอบรม

5.1 ผลการประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรฯ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าบุคลากรทางการ

ศึกษาในโรงเรียนที่เข้าอบรมหลักสูตรมาตรฐานฯเกือบทั้งหมด ได้ประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรว่าทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด มีจำนวนน้อยมากที่ประเมินว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมน้อย

5.2 ผลการประเมินรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตรฯ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าบุคลากรทางการ

ศึกษาทั้งในโรงเรียนที่เข้าอบรมหลักสูตรมาตรฐานฯเกือบทั้งหมดได้ประเมินรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตรในแต่ละโมดูลว่า ทุกโมดูลมีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด มีจำนวนน้อยมากที่ประเมินว่ารายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตรมีความเหมาะสมน้อย

5.3 ผลการประเมินรายละเอียดสื่อประกอบหลักสูตรฯ ผลการวิจัยสรุปได้ว่าบุคลากร

ทางการศึกษาทั้งในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนที่เข้าอบรมหลักสูตรมาตรฐานฯเกือบทั้งหมด

ได้ประเมินรายละเอียดสื่อของหลักสูตรในแต่ละโมดูลว่า ทุกโมดูลมีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด มีจำนวนน้อยมากที่ประเมินว่ารายละเอียดสื่อของหลักสูตรมีความเหมาะสมน้อย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า หลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บุคลากรทางการศึกษาที่เข้าอบรมหลักสูตรนี้ให้การประเมินหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุดในทุกองค์ประกอบและในรายละเอียดเนื้อหาและสื่อทุกโมดูล ซึ่งแสดงว่าเป็นหลักสูตรมาตรฐานที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพสูง

อภิปรายผลการวิจัย

ประชาคมอาเซียนก่อตั้งขึ้นในปี 2510 โดยมีสมาชิกเพียง 5 ประเทศในปัจจุบันอาเซียนมีประเทศสมาชิกทั้งหมดรวม 10 ประเทศ ที่มีความมุ่งมั่นร่วมกันในการพัฒนาเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือ 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community - ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - ASC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - AEC) ซึ่งทั้งสามเสาหลักต้องสอดประสานความร่วมมือในการพัฒนาสู่เป้าหมายของประชาคมอาเซียนร่วมกัน

ในส่วนของประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - AEC) มีจุดมุ่งหมายในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และเสริมสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของอาเซียน โดยมีแผนปฏิบัติการประชาสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งครอบคลุมความร่วมมือในหลายสาขา ได้แก่ความร่วมมือด้านการปราบปรามสิ่งเสพติด การพัฒนาชนบท การขจัดความยากจน สิ่งแวดล้อม การศึกษา วัฒนธรรม สตรี สาธารณสุข โรคเอดส์ และ เยาวชน ให้เป็นกลไกสำคัญเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของประชาคมนี้

การศึกษาเป็นกลไกขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนปรากฏเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนในปณิธานว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ที่ได้เน้นย้ำความสำคัญของการศึกษาซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการนำอาเซียนบรรลุ วิสัยทัศน์อาเซียน 2020 โดยกำหนดให้อาเซียนมีวิสัยทัศน์สู่ภายนอก มีสันติสุข และมีการเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของความเป็นประชาธิปไตยและอยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัต และการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดและในสังคมที่เอื้ออาทร รวมทั้งตระหนักถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกันและเชื่อมโยงในอัตลักษณ์ของภูมิภาค

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - AEC) ซึ่งการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการที่จะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 นั้นทางด้านการจัดการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรสำหรับการจัดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการศึกษาและเป็นรากฐานของการประกอบอาชีพเสรีในอาเซียน ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งที่จะตอบสนองด้าน

การเตรียมบุคลากรด้านการจัดการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว จากผลการวิจัยจึงสามารถนำมาอภิปรายในประเด็นที่สำคัญๆ ดังนี้

1 ผลการศึกษาและประมวลข้อมูลสำหรับการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เป็นผลจากการวิจัยระยะที่ 1 มีประเด็นที่สำคัญ คือ

1.1 ความต้องการการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ได้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า บุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกกลุ่ม อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/ อาจารย์ผู้สอนและบุคลากรสายสนับสนุนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งที่เป็นโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน มีความตื่นตัวอย่างมากในการที่จะพัฒนาการศึกษาในส่วนที่ตนรับผิดชอบให้มีคุณภาพสูงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยแสดงออกถึงความต้องการในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงทั้งทางด้านความรู้และศักยภาพด้านการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะนำไปใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน การจัดการเรียนการสอนและการบริการนักเรียนในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้นักเรียนมีศักยภาพและคุณลักษณะตามมาตรฐานพลเมืองอาเซียน พร้อมทั้งมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคและระดับสากลได้ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ที่ชี้ให้เห็นว่า ครูมีความต้องการในการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนและมีการพัฒนาตนเอง โดยการเข้ารับการอบรม การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับพื้นฐานประชาคมอาเซียนและ วัฒนธรรมของอาเซียน การศึกษาจากหนังสือ เอกสารและข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ ภาษาในประชาคมอาเซียน มีการจัดคาบเรียนภาษากับวิทยากรเจ้าของภาษา และนำไปบูรณาการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้จัดว่าเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ง่ายขึ้น เพราะบุคลากรมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาอยู่แล้ว

1.2 ศักยภาพและคุณลักษณะที่สำคัญ จำเป็นของบุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการวิจัยในระยะที่ 1 ทั้งข้อมูลจากกลุ่มบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ชี้ให้เห็นศักยภาพที่สำคัญ จำเป็นของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่ายังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาอาเซียนและสามารถพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพและคุณลักษณะตามมาตรฐานพลเมืองอาเซียน พร้อมทั้งมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สามารถแข่งขันในระดับภูมิภาคและในระดับสากลได้ โดยข้อมูลจากกลุ่มนักวิชาการอาวุโส ได้ชี้ให้เห็นศักยภาพที่สำคัญ จำเป็นต้องได้รับการพัฒนามากที่สุดได้แก่ ศักยภาพด้านการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร การบริหารจัดการสถานศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการพิจารณาว่าศักยภาพด้านภาษาอังกฤษเป็นสิ่งสำคัญ จำเป็นอย่างยิ่ง เพราะ ภาษาอังกฤษถูกกำหนดให้เป็นภาษากลางของประชาคมอาเซียน การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารทุกระดับ ผลการวิจัยในประเด็นนี้ ตรงตามแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงศึกษาธิการ (ศรีวิการณ, 2556) ที่ได้กำหนดในเรื่อง การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน โดยการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ให้แก่ นักเรียน นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และประชาชน และที่สำคัญคือการพัฒนาศักยภาพด้านภาษาอังกฤษให้กับครูซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

นอกจากศักยภาพด้านภาษาอังกฤษที่ต้องเร่งพัฒนาแล้ว ศักยภาพด้านการใช้สื่อและเทคโนโลยีและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในอาเซียนก็มีความสำคัญมาก เช่นเดียวกันการส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน อิเล็กทรอนิกส์ และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในทุกระดับการศึกษา กำหนดสมรรถนะผู้เรียนในด้าน ICT ในแต่ละระดับการศึกษา พัฒนาและยกระดับสถาบันการศึกษาให้มีความสามารถเฉพาะทางด้าน ICT เพื่อผลิตบุคลากรด้าน ICT ให้มีทักษะความเชี่ยวชาญสูง สร้างแรงจูงใจเพื่อเพิ่มศักยภาพโดยการเข้าฝึกอบรมและสอบ มาตรฐานวิชาชีพด้าน ICT ที่มีการกำหนดไว้ในระดับสากล พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการ พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง ในด้านการสร้างเครือข่าย ประเทศไทยมีเครือข่ายความร่วมมือด้านการพัฒนาครูกับประเทศในภูมิภาคอาเซียนอยู่แล้วจึงไม่ยากที่จะพัฒนาในเรื่องนี้

1.3 การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานจากผลการวิจัยที่พบว่า บุคลากรทางการศึกษาผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาการศึกษาให้เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพสูง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อที่ 1 ในเรื่องการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 โดยเครื่องมือสำคัญสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพสูง คือหลักสูตรมาตรฐาน

2 การพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นผลจากการวิจัยระยะที่ 2 มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

2.1 การพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การวิจัยครั้งนี้ได้หลักสูตรมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นตามหลักการ ทฤษฎีการพัฒนาหลักสูตรบนพื้นฐานของข้อมูลจากการวิจัยในระยะที่ 1 เป็นหลักสูตรที่มีความโดดเด่นและมีลักษณะจำเพาะ กล่าวคือ หลักสูตรนี้มีเนื้อหาตรงตามมาตรฐานการศึกษาอาเซียนที่เน้นการพัฒนาบุคลากรด้านภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งถูกกำหนดว่าเป็นภาษาอาเซียน ร่วมกับการพัฒนา ศักยภาพทางการปฏิบัติงาน โดยนัยดังกล่าวนี้ หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้จึงจัดว่าเป็นหลักสูตรมาตรฐานที่มีโครงสร้างหลักสูตรตรงตามทฤษฎี พร้อมทั้งมีเนื้อหาหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาของบุคลากรทางการศึกษาและตรงตามความคิดเห็นของนักวิชาการอาวุโสทั้งยังตอบสนองต่อนโยบายการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย

2.2 ผลการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหลักสูตรมาตรฐานฯ เห็นได้จากผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรจากการทดสอบภายหลังการฝึกอบรม และจากผลการประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน ทั้งผู้บริหาร ครู/ อาจารย์ ผู้สอน และบุคลากรสายสนับสนุน ที่พบว่าภายหลังจากการเข้ารับการฝึกอบรมตามหลักสูตรนี้แล้ว บุคลากรผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนและมาตรฐานการศึกษาอาเซียน รวมทั้งเป้าหมายของการพัฒนานักเรียนเพื่อความเป็นพลเมืองอาเซียนเป็นอย่างดี สามารถวางแผนกลยุทธ์สำหรับการบริหารจัดการโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้จากผลการประเมินผลกระทบจากการฝึกอบรมตามหลักสูตร ทั้งผลกระทบต่อตัวบุคลากรและผลกระทบต่อนักเรียนที่พบว่า ดีขึ้นอย่างชัดเจนหลักสูตรมาตรฐานฯ ที่พัฒนาขึ้นนี้จึงสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีศักยภาพสูง สามารถจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูง

จึงกล่าวได้ว่า การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับเตรียมทรัพยากรบุคคลทางการศึกษาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภูมิปัญญานักวิชาการอาวุโส เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ได้ผลการวิจัยที่ตอบต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างครบถ้วน และได้สร้างผลผลิตจากการวิจัย คือหลักสูตรมาตรฐานสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ผลการวิจัยและผลผลิตจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ส่วนการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และวางแผนกลยุทธ์เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีศักยภาพสูงและมีคุณลักษณะตรงตามมาตรฐานการศึกษาอาเซียนโดยนำหลักสูตรมาตรฐานฯ ที่เป็นผลผลิตจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของประเทศ ที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์คือการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษาอาเซียนอันจะส่งผลต่อการพัฒนาเยาวชนของชาติให้มีศักยภาพและคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองอาเซียนและพลโลกที่ยังคงมีเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ที่สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสถาบันผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยที่มีคณะศึกษาศาสตร์ / ครุศาสตร์ หรือคณะวิชาที่เรียกชื่ออย่างอื่นแต่ทำหน้าที่ในการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยและผลผลิตจากการวิจัยครั้งนี้ คือ

หลักสูตรมาตรฐาน คู่มือการใช้หลักสูตรและสื่อประกอบหลักสูตร ไปใช้ในการวางระบบการผลิตและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพสูง สนองนโยบายการพัฒนาการศึกษาของประเทศ และตอบสนองนโยบายการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งการดำเนินการพัฒนาสามารถทำได้หลายรูปแบบ ได้แก่ ทางด้านการผลิตบุคลากรทางการศึกษา มหาวิทยาลัย / คณะวิชา สามารถบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียน การเสริมสร้างศักยภาพด้านภาษาอังกฤษ และศักยภาพด้านการใช้สื่อ เทคโนโลยีเข้าไปในหลักสูตรปกติ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของบัณฑิตให้สูงขึ้น เพื่อให้มีความพร้อมและความมั่นใจในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้ดียิ่งขึ้น

ทางด้านการพัฒนาบุคลากรประจำการ (บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน) มหาวิทยาลัย / คณะวิชา สามารถนำผลการวิจัยนี้ไปพัฒนาได้โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในพื้นที่ที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ในการพัฒนาบุคลากรประจำการในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือ (Partnership)

3. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ หน่วยปฏิบัติ ได้แก่ เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนสามารถนำหลักสูตรมาตรฐานฯ พร้อมทั้งคู่มือการใช้หลักสูตรฯ และสื่อประกอบหลักสูตรฯ ที่เป็นผลผลิตจากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานของตนให้มีศักยภาพสูง สามารถจัดการ ศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพสูงเป็นการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างทัดเทียมกับประเทศสมาชิกประเทศอื่นๆ

อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาที่ได้เข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้ เป็นสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอยู่บ้างแล้ว และมีความต้องการที่จะพัฒนาให้มีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้ดียิ่งขึ้น สถานศึกษาในลักษณะดังกล่าวนี้จึงสามารถนำหลักสูตรมาตรฐานฯ นี้ไปใช้ได้เลย สำหรับโรงเรียนหรือสถานศึกษาที่ยังมีประสบการณ์น้อยในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การนำผลการวิจัยนี้ไปสู่การปฏิบัติควรมีการสำรวจความต้องการและเตรียมความพร้อมของบุคลากรในเบื้องต้นและปรับใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานศึกษา และอาจดำเนินการในลักษณะเครือข่ายความร่วมมือหรือได้รับการสนับสนุน โดยเฉพาะด้านวิทยากรจากมหาวิทยาลัยในพื้นที่จะช่วยให้การพัฒนาบุคลากรประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการต่อยอดงานวิจัยทางการศึกษาได้อีกหลายประเด็น ได้แก่ การนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทต่างๆ การพัฒนาหลักสูตรสำหรับการพัฒนาบุคลากรเฉพาะด้าน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ครู/อาจารย์ผู้สอน และบุคลากรสายสนับสนุน เป็นต้นนอกจากนั้น สามารถใช้เป็นแนวทางการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรมาตรฐานสำหรับพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาในลักษณะและระดับอื่นๆ เช่น อาชีวศึกษา และอุดมศึกษาที่ตรงตามความต้องการของประเทศ

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการต่อยอดเชิงพาณิชย์ ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปจดลิขสิทธิ์ในลักษณะที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาของประเทศไทย เพื่อใช้ในเชิงพาณิชย์และขยายผลสู่

ประเทศสมาชิกในการพัฒนาบุคลากรด้านการศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอาเซียน